

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Кафедра соціології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-
педагогічної роботи

“30”

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**«ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ:
ТЕОРЕТИЧНИЙ КОНЦЕПТ ТА СОЦІАЛЬНІ ПРАКТИКИ»**
(назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти другий (магістерський) рівень вищої освіти

галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки

спеціальність 054 – Соціологія

освітня програма «Соціальні технології»

спеціалізація _____

вид дисципліни за вибором (пакет 4)

факультет соціологічний

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою соціологічного факультету

30 серпня 2021 року, протокол № 10

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Філіппова Ольга Аркадіївна - кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології соціологічного факультету ХНУ імені В.Н. Каразіна

Програму схвалено на засіданні кафедри соціології

Протокол № 15 від 24 червня 2021 року

В.о. завідувачки кафедри соціології

Людмила СОКУРЯНСЬКА

Програму погоджено з гарантом освітньої програми «Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Гарант освітньої програми

«Соціально-політичні та маркетингові дослідження»

Олена МУРАДЯН

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії

Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Політики ідентичності: теоретичний концепт та соціальні практики” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів, спеціальність - 054 - Соціологія

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Політики ідентичності» є залучення студентів до соціологічного аналізу феноменів «ідентичність» та «політики ідентичності». У рамках курсу аналізуються такі проблеми як: походження та «ефекти» ідентичності; виробництво та репродукція ідентичності; конструювання ідентичності; політики ідентичності та боротьба за ідентичності; теоретичні та емпіричні виміри ідентичності. Курс базується навколо аналізу ідентичності: гендерної, історичної, релігійної, професійної, вікової, політичної, ідентичності «меншин». Особливий фокус буде надано аналізу ідентичності регіональної, національної та локальної та їхнім проявам в сучасній Україні.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни

Основні завдання вивчення дисципліни «Політики ідентичності»: розкрити багатоаспектність феномену ідентичності; визначити потенціал теоретичних підходів до вивчення феномену ідентичності, що розроблено у межах різних дисциплін; розкрити специфіку політики ідентичності як теоретичного концепту та соціальних практик; визначити соціологічний підхід до вивчення політик ідентичності.

1.3. Кількість кредитів – 5/5

1.4. Загальна кількість годин – 150/150

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
семестр	
1-й	2-й
Лекції	
10 год.	10 год.
Практичні, семінарські заняття	
10 год.	8 год.
Лабораторні заняття	
Самостійна робота	
132 год.	132 год.
у тому числі індивідуальні завдання:	
	год.

1.6. Згідно з програмою навчання, здобувачі мають демонструвати такі компетентності в результаті освоєння курсу:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК4. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.

- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
 ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
 ЗК8. Здатність працювати в міжнародному контексті.
 ЗК9. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

- СК1. Здатність застосовувати сучасні соціологічні поняття, концепції та теорії для опису й пояснення соціальних явищ і процесів.
 СК2. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати актуальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.
 СК4. Здатність до проведення самостійних досліджень, інтерпретації та впровадження їх результатів.
 СК5. Здатність аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів.
 СК9. Здатність використовувати класичні та сучасні концепції навчання та методики викладання у педагогічній діяльності.
 СК10. Здатність комунікувати результати наукових досліджень і готувати наукові доповіді та статті.
 СК11. Здатність збирати з різних джерел, систематизувати та узагальнювати соціальну інформацію.

- ПР1. Застосовувати сучасні соціологічні поняття, концепції, теорії та результати емпіричних досліджень для опису й пояснення соціальних явищ і процесів.
 ПР2. Здійснювати діагностику та інтерпретацію актуальних проблеми українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки.
 ПР3. Розробляти проекти соціальних досліджень та обґрунтувати їхню методологію.
 ПР5. Аргументовано представляти власну думку, бути критичним та самокритичним у дискусіях з опонентами.
 ПР6. Вміти аналізувати емпіричні дані з використанням сучасних методів.
 ПР8. Готувати звітні документи та наукові роботи за результатами соціальних досліджень відповідно до встановлених вимог.
 ПР11. Узагальнювати результати власних наукових досліджень у різних формах (тез, статей, доповідей, презентацій тощо).
 ПР12. Вміти збирати, систематизувати та узагальнювати соціальну інформацію у професійній діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- «джерела ідентичності»;
- «основне питання» політики ідентичності (контролювання смислів ідентичності);
- інтерпретаційні схеми політики ідентичності як контролювання смислів у межах різних соціологічних та політологічних парадигм;
- основні прояви політик ідентичності
- основні агенти політик ідентичності

вміти :

- аналітично використовувати поняття «ідентичність»;
- виявляти «емпіричні основи» та «структурні коріння» політики ідентичності;
- аналізувати процеси конструювання ідентичності;
- виявляти та аналізувати «інструменти імплементації» політики ідентичності в сучасних суспільствах.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

РОЗДІЛ 1. ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ: ОБ'ЄКТИ, СУБ'ЄКТИ ТА АКТОРИ

Тема 1. Ідентичність: інтерпретаційне поле

Поняття «ідентичність». Ідентичність як індивідуальна та колективна «якість». Ідентичність як основа групування. Ідентичність як основа групових взаємодій.

Теоретичні та практичні потреби виникнення інтересу до проблем ідентичності у другій половині ХХ століття. Підходи до визначення поняття «ідентичність». Контексти та теоретичні традиції вживання терміну «ідентичність». Ідентичність як соціокультурний феномен. Ідентичність як основа соціальної та політичної дії. Аналітичне використання категорії «ідентичність».

Тема 2. «Політика ідентичності»: історія виникнення

Поняття «політика ідентичності». Умови виникнення політики ідентичності. Ліберальна демократія як основа виникнення політик ідентичності.

«Основне питання» політик ідентичності. Лібералізм: переваги та недоліки. Політики ідентичності та боротьба за ідентичності.

Тема 3. Об'єкти, суб'єкти та актори політик ідентичності

Політика ідентичності як «примус». Політика ідентичності як «визнання». Об'єкти, суб'єкти та актори політик ідентичності. Політика ідентичності: гендерної, історичної, релігійної, професійної, вікової, політичної, ідентичності «меншин», регіональної, національної та локальної. Прояв різних ідентичності в сучасній Україні.

Нові виклики політиці ідентичності: критика з боку «лівих», постструктуралістів

Тема 4. Політики ідентичності як теоретичний концепт та соціальні практики Круглий стіл

РОЗДІЛ 2. ІНСТРУМЕНТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ПОЛІТИК ІДЕНТИЧНОСТІ

Тема 5-6. Громадянство як політика ідентичності.

Політика етнічної та національної ідентичності

Правові аспекти громадянства. Громадянство як соціальний інститут. Громадянство як інструменти імплементації політик ідентичності.

Громадянство та політика етнічної та національної ідентичності в Україні. Мови в контексті політики ідентичності. Міграції в контексті громадянства та політики ідентичності.

Тема 7. Література та мистецтво, кінематограф та анімація як інструменти імплементації політик ідентичності

Конструктивістська парадигма аналізу політик ідентичності. Роль «фахівців уявлень» (письменників, митців, політиків) в формуванні ідентичності.

Політика ідентичності у контексті постмодерності. Пост модерність як умова залучення широкого кола соціальних акторів, які беруть участь у колективному виробництві ідентичності та політиці ідентичності.

Тема 8. Освіта як інструмент імплементації політик ідентичності

Освіта як уніфіковане поле обміну та комунікації. Роль освіти у формуванні, підтримки та репродукуванні ідентичності. Шкільні програми як інструмент імплементації політик ідентичності. Регламентация та контроль змісту шкільних підручників у суспільствах недемократичного типу.

Система освіти в сучасній Україні: вектори пошуку «своєї ідентичності». Болонський процес у контексті політик ідентичності.

Тема 9. Дитинство як політика ідентичності

Дитинство як соціокультурний феномен. Дитинство як первісне поле формування ідентичності. Соціальні конструкти дитинства. Політика дитинства у різних соціокультурних та ідеологічних системах.

Політика дитинства та дитинство як політика ідентичності.

Тема 10. Політичні рухи та НДО як засіб боротьби за ідентичність

Політика ідентичності як поле, де стикаються у взаємодії та боротьбі різні форми та практики конструювання ідентичності.

Політичні рухи та недержавні організації (НДО) у боротьбі за визнання. Політичні рухи та НДО в сучасному українському суспільстві: участь в політиці ідентичності.

Тема 11. Роль ідентичності та політик ідентичності у соціальній інтеграції / дезінтеграції суспільства

Круглий стіл

РОЗДІЛ 3. ПОЛІТИКИ ІДЕНТИЧНОСТІ: ВИМІРИ ТА ПРОЯВИ (4г.)

Презентація підсумкових дослідницьких проєктів

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		го	л	п	лаб	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РОЗДІЛ 1. Політики ідентичності: об'єкти, суб'єкти та актори												
Тема 1. Ідентичність: інтерпретаційне поле	13	2				11	10	1	1			8
Тема 2. «Політика ідентичності»: історія виникнення	13	2				11	11	1	1			9
Тема 3. Об'єкти, суб'єкти та актори політик ідентичності	12	2				10	11	1	1			9
Тема 4. Політики ідентичності як теоретичний концепт та соціальні практики	12	2				10	10	1				9
<i>Разом за розділом 1</i>	50	8				42	42	4	3			35

РОЗДІЛ 2. Інструменти імплементації політик ідентичності											
Тема 5. Громадянство як політика ідентичності.	10		1			9	11	0,5	0,5		9
Тема 6. Політика етнічної та національної ідентичності	10		1			9	11	0,5	0,5		9
Тема 7. Література та мистецтво, кінематограф та анімація як інструменти імплементації політик ідентичності	10	2	1			7	10.5	1	0,5		9
Тема 8. Освіта як інструмент імплементації політик ідентичності	10	2	1			7	11.5	1	0,5		9
Тема 9. Дитинство як політика ідентичності	10		1			9	10	1			9
Тема 10. Політичні рухи та НДО як засіб боротьби за ідентичність	20					20	11.5	1	0,5		9
Тема 11. Роль ідентичності та політик ідентичності у соціальній інтеграції / дезінтеграції суспільства	10		1			9	11.5	1	0,5		9
<i>Разом за розділом 2</i>	80	4	6			70	72	6	3		63
РОЗДІЛ 3. Політики ідентичності: виміри та прояви (підсумковий дослідницький проект)											
Виконання та презентація підсумкових робіт з курсу	20		2			18	36		2		34
<i>Разом за розділом 3</i>	20		2			18	36		2		34
<i>Усього годин</i>	150	12	8			130	150	10	8		132

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денне	заочне
Розділ 1. Політики ідентичності: об'єкти, суб'єкти та актори			
1	Тема 1. Ідентичність: інтерпретаційне поле		1
2	Тема 2. «Політика ідентичності»: історія виникнення		1
3	Тема 3. Об'єкти, суб'єкти та актори політик ідентичності		1
	Разом		3
Розділ 2. Інструменти імплементації політик ідентичності			
4	Тема 5. Громадянство як політика ідентичності.	1	0,5
5	Тема 6. Політика етнічної та національної ідентичності	1	0,5
6	Тема 7. Література та мистецтво, кінематограф та анімація як інструменти імплементації політик ідентичності	1	0,5
7	Тема 8. Освіта як інструмент імплементації політик ідентичності	1	0,5
8	Тема 9. Дитинство як політика ідентичності	1	
9	Тема 9. Політичні рухи та НДО як засіб боротьби за ідентичність		0,5
10	Тема 10. Роль ідентичності та політик ідентичності у соціальній інтеграції / дезінтеграції суспільства	1	0,5
	Разом	6	3
11	РОЗДІЛ 3. Політики ідентичності: виміри та прояви (підсумковий дослідницький проект)	2	2
	Усього	8	8

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види та зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денне	Заочне
	РОЗДІЛ 1. Політики ідентичності: об'єкти, суб'єкти та актори		
1	Тема 1. Ідентичність: інтерпретаційне поле Опрацювання базової літератури. Виступ на семінарі	11	8
2	Тема 2. «Політика ідентичності»: історія виникнення Опрацювання базової літератури Виступ на семінарі	11	9
3	Тема 3. Об'єкти, суб'єкти та актори політик ідентичності Написання есе	10	9
4	Тема 4. Політики ідентичності як теоретичний концепт та соціальні практики Написання есе	10	9
	РОЗДІЛ 2. Інструменти імплементації політик ідентичності		
5	Тема 5. Громадянство як політика ідентичності. Опрацювання базової літератури Виступ на семінарі	9	9
6	Тема 6. Політика етнічної та національної ідентичності Опрацювання базової літератури Виступ на семінарі	9	9
7	Тема 7. Література та мистецтво, кінематограф та анімація як інструменти імплементації політик ідентичності Пошук продукції мистецтва, кінематографу та анімації, у яких втілюються політики ідентичності	7	9
8	Тема 8. Освіта як інструмент імплементації політик ідентичності Написання есе	7	9
9	Тема 9. Дитинство як політика ідентичності Написання есе	9	9
10	Тема 10. Політичні рухи та НДО як засіб боротьби за ідентичність Опрацювання базової літератури. Спостереження	20	9
11	Тема 11. Роль ідентичності та політик ідентичності у соціальній інтеграції / дезінтеграції суспільства Пошук матеріалів та підготовка й участь у круглому столі	9	9
12	Виконання та презентація підсумкових робіт з курсу	18	34
	Разом	130	132

6. Індивідуальні завдання

Елементи дистанційного викладання

Етап роботи	Форма роботи	Онлайн-платформа
1. Попередня підготовка	Опитування	Канал у Telegram
2. Подача нової інформації	Аудіозапис Тексти Відеоконференція	Google-classroom Google-classroom Zoom
3. Тренування	Питання для самоперевірки Обговорення (чат, форум) Спостереження за явищем Перегляд фільмів	Telegram Google-classroom/Telegram Self-ethnography/ Youtube Youtube
4. Виконання практичного завдання	Пошук відповідей на питання Написання есе Робота з базовими текстами	Google-classroom
5. Оцінювання	Виконання тесту Написання есе Підготовка власних досліджень з методами включеного спостереження та автоетнографії	Google-classroom Google-classroom Google-classroom/Zoom

7. Методи навчання

Під час викладання дисципліни використовуються такі методи: лекції, пояснення, виступи, групові дискусії, опрацювання навчальної та наукової літератури.

8. Методи контролю

Робота на семінарських заняттях, презентація доповіді за обраною темою, контрольна робота 1 (за розділами 1-2), контрольна робота 2 - підготовка підсумкового проекту (денне та заочне відділення).

Методами контролю протягом семестру при вивченні курсу «Політики ідентичності» є контрольні роботи у відповідності до форми навчання, підготовка та захист самостійної роботи на семінарських заняттях.

Поточний контроль – проводиться викладачем на семінарських аудиторних заняттях. Завданнями поточного контролю є перевірка підготовки студентів до сприйняття та обговорення теоретичного матеріалу з курсу, заохочення навчальної активності студентів. Основною метою поточного контролю є забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та студентами у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією студентів. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового (у вигляді підготовки есе), у формі виступів студентів при обговоренні питань.

Оцінка контрольних письмових робіт з виконання самостійної роботи за темами лекційних занять відбиває ступінь засвоєння студентом навичок аналізу певних соціальних процесів та явищ, умінь і навичок використання теоретичних знань щодо інтерпретації певних соціальних феноменів.

Залікова робота відбиває засвоєння студентом матеріалів курсу за всіма розділами. Наприкінці семестру підсумкова робота (залік) проводиться у формі письмової роботи з трьох питань, з яких два є теоретичними питаннями, а третє - творче завдання.

9. Схема нарахування балів

Поточне тестування та самостійна робота							Заліко ва робот а	Сума		
Розділ 1			Розділ 2				Контроль на робота 1 (за розділом 1 и 2)	Розділ 3 Контрольна робота 2 (підсумкови й проект)	40	100
T1	T2-3	T4	T5-6	T7-8	T9-10	T11				
3	6	6	6	6	6	3	9	15		
- Робота із базовими текстами (до 15 балів) - Участь у дискусіях круглого столу (до 10 балів)			- Робота із базовими текстами (до 15 балів) - Участь у дискусіях круглого столу (до 10 балів)				Написання есе	Підготовка та презентація підсумкового проекту		

Критерії оцінювання навчальної діяльності

Робота студентів оцінюється за максимальним балом, якщо в роботі (письмова або усна) присутні всі структурні елементи, питання розкрито повністю, виклад матеріалу логічний, висновки аргументовані, використана актуальна література, робота правильно оформлена, зроблено необхідні посилання, що унеможливило плагіат (для письмової роботи).

Бали декілька знижуються, якщо в роботі є незначні помилки, викладений матеріал не суперечить висновкам, в списку джерел достатня кількість позицій, немає грубих помилок в оформленні (для письмової роботи).

Бали знижуються суттєво, якщо питання розкрито не повністю, присутні логічні й фактичні помилки, погано простежується зв'язок між відповіддю та висновками, в списку літератури багато застарілих джерел, допущено істотні помилки в оформленні (для письмової роботи).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90 – 100	відмінно	зараховано
80-89	добре	
70-79		
60-69	задовільно	
50-59		
1-49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна

1. Бергер П., Лукман Т. Социальное конструирование реальности: трактат по социологии знания. Раздел III.3 Теории идентичности – М, Издательство "Медиум", Россия, Москва
2. Брубейкер Р., Купер Ф. За пределами «идентичности». *Ab Imperio* – 2002 - №3
3. Вилсон А. Українці: несподівана нація. – К, 2004
4. Миненков Г. Идентичность в политическом измерении (Матеріали Reader)
5. Миненков Г. Концепт идентичности: перспективы определения (Матеріали Reader)
6. Моран М. Идентичность и политика идентичности: культурно-материалистическая история // НЗ – 2021 - №135 - с. 15—39
https://www.nlobooks.ru/magazines/neprikosnovennyi_zapas/135_nz_1_2021/article/23386/
7. Нации и национализм / Андресон, Бауэр, Хрох и др. Пер. с англ. И нем. – М., 2002
8. Націоналізм. Антологія. Упорядники О. Проценко та В. Лісовий. – К., 2000
9. Політика ідентичності в Україні. Що єднає суспільство?/ Тищенко Ю., Самчук т.; За заг. ред. Ю. Тищенко. — К.: Тов «Агентство» Україна», 2018
http://ucipr.org.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=965&catid=42&Itemid=205&lang=ua
10. Сміт Е. Націоналізм: теорія, ідеологія, історія. – К., 2004
11. Филиппова О. Украинская «региональность», политика идентичностей и поиски оснований консолидации / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. Збірник наукових праць – Харків: Вид. центр Харківського університету. – 2003 – с. 261-266
12. Филиппова О. Політика ідентичності і фактори консолідації українського суспільства: ситуація прикордонного регіону/ Українсько-російське порубіжжя: формування соціального та культурного простору в історії та сучасній політиці. Збірник матеріалів семінару Київського проекту Інституту Кеннана. 11 квітня 2003 - Київ: Стілос - с. 49-58
13. Филиппова О. «Прошлое» как социальный капитал: школьные учебники истории и проблема формирования национальной идентичности / Ученые записки НУА – 2007 - №3
14. Филиппова О. Футболіємо разом»: коллективное «производство» и «потребление» украинской национальной идентичности/ Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Т. 2. – Харків – 2006.– с. 258-265
15. Филиппова О. Музей как публичное пространство конструирования и репрезентации идентичности: Приднестровье как case study / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Харків – 2007
16. Филиппова О., Сорока Ю. Политики идентичности: антропологические Методы и социокультурные интерпретации / Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства. – Харків – 2009
17. Фукуяма Ф. Проти політики ідентичності //Незалежний культурологічний часопис <І> - 2019 <http://www.ji-magazine.lviv.ua/2019/fukuyama-proty-polityky-identychnosti.htm>
18. Хейс К. Политика Идентичности (Матеріали Reader)
19. Calhoun C. (ed). *Social Theory and the Politics of Identity* Oxford: Blackwell Publishers, 1994
20. Filippova O. Anti-Orange Discourses in Ukraine’s Internet: Before the Orange Split // *Journal of Communist Studies and Transition Politics* – 2007 -, Vol.23, No.1 – pp.138–151
21. Castells M. *The Power of Identity*. Malden, MA: Blackwell. 1997
22. Sovik M., Filippova O. Images of the Languages and Politics of Language and Identity in Ukraine: Burden of the Past and Contestations in the Present | *AB Imperio* - 2005 – N 2
23. Petersson B. National self-images and regional identities in Russia. – Ashgate, 2001
24. Wanner, C. *Burden of Dreams. History and Identity in Post-Soviet Ukraine*. University Park, PA: The Pennsylvania State University Press, 1998

Допоміжна

1. Baumeister R. Identity. Cultural Change and Struggle for Self. N. Y., Oxford, 1986
2. Ачкасов В. Этническая идентичность в ситуациях общественного выбора//[Журнал социологии и социальной антропологии 1999 год, том II, выпуск I.](#)
3. Козаченко Б. Реанимация анимации. (Матеріали Reader)
4. Кувалдин В.Б. Глобализация и судьба нации - государства // Космополис - 1999. - М.: Полис, 1999. - С.118-122.
5. Малахов В. Неудобства с идентичностью (Матеріали Reader)
6. Рябчук М. Дилеммы украинского Фауста. – К., 2000
7. Шабурова О. Война, солдат и песня: национально-патриотический дискурс в конструировании российской маскулинности (Матеріали Reader)

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

Rider з курсу «Політики ідентичності (збірка рекомендованих текстів для вивчення курсу).
Упорядник Філіппова О.А.

1. Брукбейкер Р. Громадянська та етнічна нації у Франції та Німеччині <http://www.smoloskyp.kiev.ua/docs/v0000073.htm>
2. Портнов А. 2004. Terra hostica: образ России в украинских школьных учебниках истории после 1991 года. Неприкосновенный запас. Дебаты о политике и культуре, № 36. <http://magazines.russ.ru/nz/2004/4/port12.html>
3. Heyes C. Identity Politics. Stanford Encyclopedia of Philosophy – Internet resource: <http://plato.stanford.edu/archives/fall2002/entries/identity-politics/>
4. Van Dijk T. N.d. Ideology and Discourse. A Multidisciplinary Introduction. English version of an Internet course for the Universitat Oberta de Catalunya (UOC), July 2000. <http://www.discourses.org/UnpublishedArticles/Ideology%20and%20discourse.pdf>